

Kodex profesionálního jednání Evropské asociace tradiční čínské medicíny (ETCMA)

Verze 1_090227

Přeložila Nina Fibigerová

Tento Kodex profesionálního jednání bude přeložen do jazyků všech členských asociací jejich členy.

Informace o Kodexu

Kodex profesionálního jednání byl vydán Evropskou asociací tradiční čínské medicíny (ETCMA) jako základ Kodexů členských organizací a asociací. Vychází z Kodexu profesionálního jednání British Acupuncture Council (BACc).

Tento Kodex slouží především k ochraně pacientů. Zároveň informuje lidi mimo profesi o přísných pravidlech, jimž podléhá činnost členů asociace.

Kodex představuje minimum a má sloužit pouze jako základ pro Kodexy členských organizací a asociací ETCMA. Neobsahuje výčet všech situací, do kterých se může praktik dostat ve své praxi. Pro zachování maximální profesionality mohou členské organizace ETCMA doplnit hlavní body Kodexu názornými příklady správné praxe. Členové také budou pravidelně aktualizovat Kodex tak, aby poskytoval praktikům dostatek informací o změnách v profesionálním jednání, požadovaném od členských organizací ETCMA.

Zákony členských zemí ETCMA jsou nadřazené tomuto Kodexu.

Pokud není stanoveno jinak, termín „praktik“ znamená v tomto Kodexu člena členské organizace ETCMA. „Pacient“ je v tomto Kodexu chápán jako dospělá osoba, která ze svobodné vůle požádá praktika o radu nebo léčbu.

Kodex profesionálního jednání

Povinnosti k pacientům:

Povinná péče:

1. Praktikové jsou povinni dodržovat maximální úroveň péče, odbornosti a chování vůči svým pacientům.
2. Vztah mezi praktikem a pacientem je vztahem profesionála a klienta, který má právo praktikovi jakožto profesionálovi naprosto důvěřovat. Povinností praktika je tuto důvěru žádným způsobem nezneužít.
3. Každý pacient radící se s praktikem má právo očekávat, že praktik:
  - a) bude věnovat maximální pozornost léčení
  - b) bude mu pozorně naslouchat a respektovat jeho soukromí
  - c) vysvětlí mu diagnózu tak, aby ji dokonale pochopil
  - d) bude ho informovat o postupu a účelu navrhované léčby
  - e) bude respektovat jeho názor a ponechá mu svobodnou volbu
  - f) sdělí mu, jak a kde může praktika kontaktovat
4. Při poskytování péče jsou praktici povinni:
  - a) posoudit zevrubně stav pacienta, důkladně ho vyšetřit a vyptat se

- b) uvědomovat si hranice svojí profesionální kompetence a nepřekračovat je
- c) je-li to potřeba, se souhlasem pacienta poskytnout relevantní informace dalším zdravotním odborníkům
- d) konzultovat postup s dalšími odborníky a zajistit vyšetření a péči jinde, pokud je to třeba
- e) vést přesné a podrobné záznamy o případu
- f) kontrolovat vývoj zdravotního stavu pacienta v domluvených intervalech a posuzovat vhodnost další akupunkturní léčby
- g) podporovat pacienty, aby urychleně vyhledali jiné možnosti léčby, pokud se jim akupunktura a čínská medicína nebude nadále jevit jako nejvhodnější metoda léčby jejich potíží
- h) okamžitě jednat, pokud zjistí, že udělali chybu, informovat co nejdříve profesionální organizaci nebo odpovídající komisi a konzultovat s ní další postup
- i) okamžitě reagovat, pokud je pacient nespokojen s jejich profesionálním jednáním a vést si záznamy o veškerých stížnostech i o přijatých opatřeních.

Poplatky:

5. Pokud pacient osloví praktika, vstoupí s ním do obchodního vztahu. Pacient normálně zaplatí. Ale i v případě, kdy pacient nezaplatí, nebo pokud nevznikne smluvní vztah (např. v naléhavých případech), je praktik povinen poskytnout standardní péči očekávanou od profesionálního praktika akupunktury a čínské medicíny.
6. Pacientovi musí poskytnout jasné informace o výši poplatků za léčbu při vstupní prohlídce a během dalších návštěv.

Záznamy o případech:

7. Praktik si musí vést přesné, úplné, snadno pochopitelné, aktuální a datované záznamy o pacientech, obsahující:
  - a) osobní údaje pacienta (jméno, adresu, telefonní číslo a datum narození)
  - b) základní potíže pacienta a symptomy, které uvádí
  - c) relevantní zdravotní a rodinnou anamnézu
  - d) klinický nález a diagnózu podle čínské medicíny
  - e) veškerou poskytnutou léčbu, vývoj stavu, včetně přehledu plánované léčby
  - f) jakékoliv informace a rady, které praktik pacientovi poskytne, zvláště pokud ho pošle k dalšímu zdravotnímu odborníkovi
  - g) jakákoliv rozhodnutí týkající se pacienta
  - h) záznamy o souhlasu pacienta s léčbou nebo o souhlasu jeho nejbližších příbuzných a také o svolení kontaktovat jeho praktického lékaře nebo jiného odborníka
8. Praktici jsou podle zákona povinni uchovávat záznamy o pacientech po dobu stanovenou zákonem země, kde praktik provozuje svoji činnost
9. Pacientovy kazuistiky a záznamy jsou majetkem praktika, a ten si je musí ponechat. Pokud ale pacient požádá o kopii záznamů, praktik musí postupovat podle zákona země, ve které praktikuje.
10. Požadavek na uchování originálů záznamů nabývá na významu při prodeji nebo koupi praxe; i když pacient souhlasí, praktik nesmí předat originály záznamů, ale jen jejich kopie. Praktik se také musí postarat o to, aby pacient byl včas informován o možnostech další péče a o umístění jeho záznamů.
11. Praktici nesmí využívat znalosti získané od pacientů nebo z jejich záznamů v jiném kontextu nebo ke svému osobnímu nebo profesionálnímu prospěchu.

12. Pacientovy záznamy musí být vždy bezpečně uloženy a udržovány v tajnosti. Praktik se v tomto ohledu musí řídit zákony země, ve které praktikuje, včetně pravidel týkajících se elektronických dat.
13. Záznamy musí být zničeny v souladu se zákonem země, kde praktikuje. Pokud není postup jejich likvidace upraven zákonem, je nevhodnější je spálit nebo skartovat. Praktik je rovněž povinen zajistit bezpečné uložení a přepravu pacientových záznamů v případě svojí smrti nebo vážného zranění.
14. Jestliže jsou záznamy vedeny v jiném než oficiálním jazyce země, kde praktikuje, je praktik povinen pořídit úplný překlad, pokud si ho vyžádá etická komise profesní organizace nebo jiná komise v případě stížnosti, nebo pokud jsou záznamy potřebné pro oficiální účely, nebo na žádost pacienta.

Přenos profesionálních povinností:

15. Praktici musí zajistit, aby praxe byla provozována s náležitou péčí, pokud delegují svoje profesionální povinnosti na jiného praktika akupunktury nebo čínské medicíny nebo na praktika jiné terapie. Delegující praktik si musí být jistý, že tento praktik má odpovídající kvalifikaci a patří k profesní organizaci, která má dobrou pověst. Delegující praktik také musí zajistit, aby veškerá péče poskytovaná jiným praktikem byla vykonávána se souhlasem pacienta.

Nepřítomnost v ordinaci:

16. V případě nepřítomnosti je praktik povinen zajistit, aby pacienti byli informováni, kde jim bude poskytnuta odpovídající péče, nebo musí zajistit náhradu s odpovídající kvalifikací. Pokud praktik odchází do důchodu, musí to sdělit svým pacientům a informovat je o praktikovi v okolí a také o tom, kde budou uloženy originály jejich záznamů.

Celoživotní vzdělávání:

17. Praktici si musí udržovat a rozšiřovat své znalosti a technické dovednosti například navštěvováním odpovídajících seminářů a postgraduálních kurzů, nebo se účastnit uznávaného odborného tréninku. Patří sem i veškeré programy průběžného odborného rozvoje vyžadované profesními organizacemi.

Etické hranice ve vztazích s pacienty

Nevhodné vztahy:

18. Praktici nesmějí navazovat se svými pacienty sexuální vztahy. Musejí si být vědomi toho, jak nebezpečné mohou být emoce ve vztahu s pacientem. Když si terapeut uvědomí, že má k pacientovi citový nebo sexuální vztah, měl by s ním ukončit profesionální vztah a doporučit pacientovi, aby se obrátil na jiného terapeuta.
19. Pokud pacient vykazuje známky nevhodného vztahu k terapeutovi, terapeut by se měl pokusit ho odradit a pokud to bude nezbytné, ukončit profesionální vztah. Praktici by měli zvážit možnost informovat o záležitosti etickou komisí, nebo se poradit s kolegy. Jsou ale povinni zachovat anonymitu pacienta.
20. Praktici musejí vždy dbát na dodržování profesionálního přístupu k pacientům a nesmějí zavdat příčinu k nedorozumění. Nelékařské chování, gesta, zbytečný fyzický kontakt, slovní návrhy nebo narážky mohou být snadno považovány za obtěžování.
21. Praktik musí poskytnout pacientovi soukromí, pokud se má svléknout kvůli léčbě. Praktik musí také vždy zajistit čisté povlečení pro každého pacienta.

22. Praktici se mohou dostat do situace, kdy budou nuceni léčit příbuzného nebo člověka, kterého považují za přítele. Není to na závadu, pokud nastaví jasné hranice mezi profesionálním a osobním vztahem.
23. Praktik musí dbát na to, aby jakékoliv bývalé, současné nebo předpokládané vztahy neovlivnily výkon jeho profese, a musí se vyhnout chování, které by se tak dalo vykládat.

Právní závazky

Souhlas pacienta:

24. Praktici musejí pečlivě vysvětlit plánované postupy a léčbu, a musejí nechat na rozhodnutí pacienta, zda radu nebo léčbu akceptuje. Snaha léčit nebo vyšetřovat někoho bez jeho souhlasu může být považována za osobní útok, podobně jako pokračování v léčbě u člověka, který změnil názor během procesu.
25. Souhlas musí být vyjádřen právně způsobilou osobou a musí být informovaný a dobrovolný. Dříve se považovalo za vyjádření souhlasu pacientovo chování, pokud přišel a ulehl na léčebné lehátko, v současné době je však nutný výslovný souhlas. Praktici si musejí vyžádat výslovný souhlas, v případě nutnosti i písemný, a ujistit se o tom, že pacient správně chápe navrhovanou léčbu. To je zvláště důležité tam, kde se léčba týká citlivých částí těla. Praktikům se doporučuje zaznamenat všechny potřebné informace do kazuistiky.
26. Praktici musejí zaznamenat veškerá vysvětlení a souhlas, pokud je léčení rozsáhlejší než původně předpokládali, pokračuje i po plánované kontrole nebo pokud si vynutí zásadní změnu v používané sestavě bodů, v postupech nebo je časově náročnější.
27. Získáním souhlasu pacienta nesmí praktik pověřit recepční nebo pomocníka bez patřičné kvalifikace. Informovaný souhlas znamená, že praktik nebo jeho náležitě kvalifikovaný kolega vysvětlí pacientovi postup, zodpoví jeho dotazy a ověří si, zda pacient porozuměl sdělení.

Souhlas nezletilých:

28. Praktici musejí mít souhlas rodičů nebo opatrovníka, jestliže je pacient nezletilý podle zákona země, kde je praktikována léčba. Bez tohoto souhlasu nesmí praktik nabídnout léčení.
29. Praktik si také musí být vědom toho, že odmítnutí léčby dítětem, které je podle zákona považováno za nezletilé, může převážit souhlas, byť i poskytnutý právoplatně oprávněným dospělým. Pokud má praktik pochyby, musí se obrátit na etickou komisi nebo jinou podobnou komisi nebo vyhledat právní radu než zahájí léčbu.
30. Pokud je léčeno dítě, které je v dotyčné zemi považováno podle zákona za nezletilé, praktik se musí řídit pravidly svojí profesionální asociace, pokud jde o přítomnost rodiče nebo zákonného zástupce v ordinaci po celou dobu vyšetření a léčby.

Důvěrné informace:

31. Praktici jsou povinni udržovat v tajnosti veškeré informace, lékařské nebo jiné, týkající se jejich pacientů, a tyto informace smí dát k dispozici pouze s výslovným souhlasem pacienta. Tato povinnost, která přetrvává i po smrti pacienta, se vztahuje na všechny zaměstnance v praxi.
32. Fakt, že pacient navštěvuje ordinaci, musí být považován za důvěrný. Praktik nesmí dovolit, aby byl případ diskutován s partnerem nebo příbuzným pacienta bez jeho výslovného souhlasu.

Prozrazení bez souhlasu:

33. Prozrazení bez souhlasu si někdy vyžaduje veřejný zájem, pokud praktikova povinnost vůči společnosti je nadřazena povinnosti k pacientovi. To může nastat v případě, že pacient vážně ohrožuje sebe nebo jiné například spácháním vážného zločinu nebo zatajením nemoci podléhající hlášení. V každém případě by se praktik měl nejdříve poradit s etickou nebo jinou podobnou komisí nebo se obrátit na právníka než se rozhodne prozradit informace bez souhlasu pacienta.
34. Soud může praktikovi přikázat, aby prozradil informace o pacientovi. V takovém případě by měl prozradit pouze informace, které jsou relevantní. Pokud je požádán, aby tak učinil, měl by se praktik poradit s etickou nebo podobnou komisí o tom, jak má postupovat.

Obchodní závazky

Standardy reklamy:

35. Reklama musí být legální, přiměřená, poctivá a pravdivá a musí být v souladu s pravidly profesionálního sdružení nebo asociace, kde je praktik členem. Reklama může obsahovat informace o jakýchkoliv dalších, ne-akupunkturních kvalifikacích a odborných zájmech praktika, ale nesmí hlásat jeho nadřazenost nebo znevažovat jeho kolegy nebo další odborníky.
36. Reklama nesmí být zavádějící nebo klamná. Nesmí být senzační a obsahovat nereálná, sebechvalná nebo přehnaná tvrzení. Její obsah ani způsob distribuce nesmí vyvíjet nátlak na pacienty. Reklama nesmí vyvolávat nereálné očekávání, pokud jde o délku nebo způsob léčby nebo naději na zmírnění konkrétních potíží. Je přísně zakázáno tvrdit, že onemocnění bylo vyléčeno, pouze na základě zmírnění symptomů.

Umístění a distribuce reklamy:

37. Praktici mají za povinnost zajistit, aby se inzerce objevovala pouze na vhodných místech, kde nebude kompromitovat celou profesi, a že bude distribuována vhodným způsobem.

Finanční a obchodní činnost:

38. Praktici musejí jasně odlišit svoji praxi v akupunkturu a čínské medicíně od jakékoliv jiné obchodní činnosti. Nesmí vzbudit podezření, že jejich obchodní zájmy ovlivňují jejich přístup k pacientům a jejich léčbě.
39. Propagovat nějaký výrobek před pacienty pouze z důvodu vlastního výtěžku je neetické. Pokud praktici prodávají nebo doporučují nějaký výrobek nebo službu pacientovi, musejí si být jistí, že to je pro pacientovo dobro a že mají dostatečnou kvalifikaci, aby takový produkt nebo radu mohli poskytovat. Musí být jasné, že finanční zájmy praktika neovlivňují poskytovanou péči nebo léčbu.
40. Než prodá nebo doporučí výrobek nebo službu, musí praktik pacientovi sdělit, že má takový zájem. Praktik musí dbát na to, aby pacient dokázal rozlišit, kdy mu nějaký produkt předepisuje a kdy se jedná o marketing.
41. Praktici nesmějí povzbuzovat pacienty, aby dávali, půjčovali nebo odkazovali peníze nebo dary, ze kterých budou mít přímý nebo nepřímý prospěch. Praktici nesmí také nutit pacienty nebo jejich rodiny aby obdarovávali jiné lidi nebo organizace.

Povinnosti při provozování praxe ve více oborech

Členství v dalších profesních organizacích:

42. Pokud jsou praktici členy dalších profesních organizací, jejichž etická pravidla se liší od těchto, musejí si být vědomi toho, že je nesmějí stavět nad tento Kodex, pokud jde o profesionální jednání.

Praktikování jiných terapeutických metod:

43. Pokud provádějí i jiné terapie, musejí praktici projít odpovídajícím strukturovaným školením. Pokud budou aplikovat jiné léčebné postupy bez potřebného školení, poruší tento Kodex.

Používání jiných postupů, doplňků nebo zařízení ve spojení akupunkturou a čínskou medicínou:

44. Pokud používá techniky, doplňky nebo zařízení, které nejsou běžnou součástí praxe akupunktury nebo čínské medicíny, praktik o tom musí informovat pacienta. Praktikům se také doporučuje, aby si zajistili dostatečné školení a aby měli platné pojištění pro použití této metody, doplňku nebo zařízení, a zaznamenat si pacientův souhlas s navrhovaným léčením.

Použití titulu „doktor“:

45. Pokud členové použijí oslovení „doktor“, ať již jako titul při propagaci svojí praxe, nebo pokud tak o sobě mluví, nebo dovolí, aby jiní o nich mluvili jako o „doktorech“ v souvislosti s jejich praxí akupunktury a čínské medicíny, nesmí to vyznít, jako by členové byli atestovaní doktoři medicíny.
46. Čestné tituly, doktoráty v jiných oborech, nebo postgraduální akupunkturní vzdělání neopravňují k užívání titulu doktor ve spojitosti s provozováním akupunktury a čínské medicíny.

Léčení zvířat:

47. Praktici nesmějí léčit zvíře, pokud neabsolvuji potřebné školení ve veterinární akupunkturě a čínské medicíně, a musejí vždy dbát na to, aby poskytovali léčebnou péči pouze v rozsahu své odbornosti. V každém případě se musí praktik řídit zákony platnými v jeho zemi.

Vztahy s profesními kolegy

Vztahy s jinými terapeuty:

48. V této sekci jsou pojmem „terapeuti“ označováni všichni zdravotní odborníci, včetně praktiků akupunktury a čínské medicíny, kteří nejsou členy členské organizace ETCMA.
49. Praktici se nesmí pokoušet přesvědčit pacienta jiného terapeuta, aby se šel léčit k nim.
50. Pokud praktik léčí pacienta jiného terapeuta z důvodu dovolené, nemoci a podobně, musí jej mít k tomu, aby se vrátil ke svému původnímu terapeutovi, jakmile je to možné. Praktik se nesmí snažit přesvědčit pacienta, přímo nebo z nedbalosti, aby nadále pokračoval v léčbě u něj.
51. Přání pacienta je v každém případě rozhodující. Pokud se pacient rozhodne přejít od praktika k jinému terapeutovi, je zdvořilé a v zájmu pacienta, aby praktik s dotyčným terapeutem o přechodu pacienta komunikoval a předal mu se souhlasem pacienta potřebné informace.

Vztahy s lékaři:

52. Ke správné praxi patří komunikace s lékaři o společných pacientech. Praktici by měli brát v úvahu doporučení lékařů a také by měli považovat za správné informovat praktického lékaře pacienta s pacientovým souhlasem.

Kritika jiných terapeutů:

53. Praktici mohou občas slyšet od pacientů nebo kolegů kritiku jiných terapeutů, jejich profesionality nebo schopností. Když se s tím praktici setkají, ať už jsou tito terapeuti členy členských organizací ETCMA nebo ne, měli by reagovat maximálně diskrétně a profesionálně, a být velmi opatrní při vyjadřování svých názorů. Totéž platí i v případě, že mají kritický názor na jiné, ať už působí ve stejném oboru nebo v jiných oblastech zdravotní péče.
54. Od praktiků se očekává, že budou jednat čestně, rozvážně a s ohledem na názory ostatních. Mají právo vyjádřit svoje názory na dobrou klinickou praxi v publikacích, na seminářích apod. Rozhodně ale praktici nesmějí kritizovat jiné zdravotně obory nebo odborníky, ať už přímo nebo nepřímo, nad rámec zvyklostí, které platí pro debaty, jichž se praktik účastní.

Postup v případě znepokojení nad chováním jiného terapeuta:

55. Pokud existují důkazy nebo má praktik spolehlivé informace o tom, že jiný terapeut svým chováním, profesionálními kvalitami nebo v důsledku zdravotního stavu ohrožuje pacienty, je praktik povinen jednat v zájmu ochrany bezpečnosti pacientů. Je-li to nezbytné, musí o situaci informovat příslušnou komisi nebo úřad.
56. Praktik si musí vyžádat souhlas pacienta dříve, než předá dál informaci, která mu byla svěřena. Pouze v extrémních případech, pokud si to jednoznačně vyžaduje povinnost vůči společnosti, je možné tak učinit i bez pacientova souhlasu.

Povinnosti učitele

Veřejné přednášky:

57. Přednášet skupinám lékařů, střednímu zdravotnickému personálu nebo veřejnosti za účelem lepšího porozumění práci profesionálních akupunkturistů a celému rozsahu nabízených služeb je naprosto v pořádku. Takové přednášky ale musejí být čistě informativní a nesmějí být propagovány nebo nabízeny jako kurzy akupunktury.

Pomocníci a pozorovatelé:

58. Praktici mohou mít ve svojí ordinaci studenty akupunktury, potenciální studenty akupunktury nebo další osoby jako pozorovatele. Pacient ale musí s přítomností pozorovatele výslovně souhlasit. Praktik musí velmi pečlivě dbát na to, aby se nejednalo o „vynucený souhlas“, kdy se pacient cítí být tlačěn k tomu aby souhlasil s přítomností pozorovatele.

Výzkum:

59. Pokud praktik provádí výzkum, do kterého jsou zapojeni jeho pacienti, musí si nejprve vyžádat souhlas příslušné etické komise. Musí také získat souhlas pacienta, který je do výzkumu zapojen. Praktik musí především dbát na to, aby v zájmu svého výzkumu nezanedbal nebo neohrozil péči o pacienta.

60. Praktik musí také respektovat pacientovo soukromí, když publikuje výsledky výzkumu. Pokud je nelze prezentovat, aniž by byla odhalena identita pacienta, musí být pacient detailně seznámen se způsobem distribuce, publikování a vlastnictví těchto výsledků než k tomu dá souhlas. Jestliže pacient nesouhlasí se zveřejněním výsledků výzkumu, jeho rozhodnutí je nutné respektovat.